KOHTUJURISTI ETTEPANEK

ANTONIO TIZZANO

esitatud 7. septembril 2004 [1]

1. Käesolev kohtuasi tuleneb apellatsioonkaebusest, mille äriühing José Martí Peix SA esitas Esimese Astme Kohtu 13. märtsi 2003. aasta otsuse peale kohtuasjas T-125/01: José Martí Peix *v.* komisjon (EKL 2003, lk II-865, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), millega jäeti rahuldamata hageja tühistamishagi komisjoni 19. märtsi 2001. aasta otsuse peale, mis käsitleb kalapüügiga tegeleva ühisettevõtte loomise projekti raames antud finantsabi vähendamist (edaspidi „vaidlustatud otsus") [2].

I. Õiguslik raamistik

Määrused nr 4028/86 ja nr 1956/91

2. Ühenduse kalavarude ülepüügi eest kaitsmise eesmärgil on ühendus võtnud vastu mitmeid meetmeid ühenduse kalalaevastiku vähendamiseks.

3. Käesoleva kohtuasjaga seonduvalt tuleb eelkõige meelde tuletada hiljem kehtetuks tunnistatud nõukogu määruses nr 4028/86 (edaspidi „määrus nr 4028/86") [3] ette nähtud meedet, mis seisneb finantsabi andmises ühenduse laevaomanike ja kolmandate riikide kodanike poolt koos asutatud äriühingutele (nn ühisettevõtted), mis tegelevad nimetatud riikides kalavarude püügiga liikmesriigi lipu all sõitvatel kalalaevadel, mis on registreeritud ühenduse sadamas ja mis antakse lõplikult üle nimetatud riikidele (artikkel 21a ja artikli 21b lõige 2).

1 — Algkeel: itaalia.

2 — Komisjoni 19. märtsi 2001. aasta otsus, mis käsitleb José Martí Peix SA-le komisjoni 16. detsembri 1991. aasta otsusega KOM (91) 2874 lõplik/11, muudetud komisjoni 12. mai 1993. aasta otsusega KOM(93) 1131 lõplik/4, kalapüügiga tegeleva ühisettevõtte loomise projekti raames antud finantsabi vähendamist.

3 — Nõukogu 18. detsembri 1986. aasta määruse (EMÜ) nr 4028/86 ühenduse meetmete kohta kalandus- ja akvakultuurisektori struktuuride parandamiseks ja kohandamiseks (EÜT L 376, lk 7), muudetuna järjekorras nõukogu 20. detsembri 1990. aasta määrusega (EMÜ) nr 3944 (EÜT L 380, lk 1), nõukogu 21. septembri 1992. aasta määrusega (EMÜ) nr 2794 (EÜT L 282, lk 3), nõukogu 19. detsembri 1992. aasta määrusega (EMÜ) nr 3946/92 (EÜT L 401, lk 1). Määrus nr 4028/86 ja määrused, millega kehtestati selle rakenduseeskirjad, tunnistati kehtetuks nõukogu 20. juuli 1993. aasta määrusega (EMÜ) nr 2080/93, millega nähakse ette sätted määruse (EMÜ) nr 2052/88 rakendamiseks seoses Kalanduse Arendusrahastuga (EÜT L 193, lk 1).

4. Käesoleva kohtuasja asjaolude ilmnemise ajal reguleeris nimetatud finantsabi andmise tingimusi samuti hiljem kehtetuks tunnistatud komisjoni määrus nr 1956/91 (edaspidi „määrus nr 1956/91"). [4]

5. Selle määruse kohaselt tuli taotlused finantsabi saamiseks saata komisjonile liikmesriikide ametiasutuste kaudu, kes pidid esitama oma arvamuse ühisettevõtte projekti kohta ja säilitama vajalikud tõendavad dokumendid (artikkel 1).

6. Nimetatud finantsabi võis anda erineval moel. Eelkõige võis finantsabi seisneda kahes osas makstavas kapitalitoetuses: esimese osa suuruseks oli maksimaalselt 80% abi kogusummast ja teise osa moodustas ülejäänud abisumma (artikkel 5).

7. Abi saajad pidid kolme järjestikuse aasta jooksul iga kaheteistkümne kuu järel esitama komisjonile perioodilise aruande ühisettevõtte tegevuse kohta koos koopiatega eelarvest ja kalapüügi, saagi lossimise ja ümberlaadimisega seotud ametlikest dokumentidest (artikkel 6).

Määrus nr 2988/95

8. Ühenduste finantshuvide tõhusa kaitse eesmärgil kõikidel ühenduse poliitikaga hõlmatud aladel (kolmas ja neljas põhjendus), võttis nõukogu vastu määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 (edaspidi „määrus nr 2988/95"), [5] mis kehtestab „üldised eeskirjad ühenduse õiguse suhtes toimunud eeskirjade eiramise ühtse kontrolli ning haldusmeetmete ja -karistuste kohta" (artikli 1 lõige 1).

9. Artikli 1 lõike 2 kohaselt:

„Eeskirjade eiramine" tähendab ühenduse õiguse mis tahes sätte rikkumist ettevõtja tegevuse või tegevusetuse kaudu, mis kahjustab või kahjustaks ühenduste üldeelarvet või nende juhitavaid eelarveid kas otse

4 — Komisjoni 21. juuni 1991. aasta määrus (EMÜ) nr 1956/91 nõukogu määruse (EMÜ) nr 4028/86 üksikasjalike rakendus-eeskirjade kohta seoses ühisettevõtete loomist soodustavate meetmetega (EÜT L 181, lk 1). Kehtetuks tunnistamise kohta vt 3. joonealune märkus.

5 — Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 340).

ühenduste nimel kogutud omavahenditest laekunud tulu vähenemise või kaotamise või põhjendamatu kuluartikli tõttu."

10. Määruse artikkel 3 sätestab:

„1. Aegumistähtaeg menetluste[6] algatamiseks on neli aastat, alates artikli 1 lõikes 1 osutatud eeskirjade eiramise toimepanekust. Valdkondade eeskirjades võib sätestada lühema ajavahemiku, mis aga ei või olla vähem kui kolm aastat.

Jätkuvate või korduvate eeskirjade eiramiste korral hakatakse aegumistähtaega arvestama päevast, mil eiramine lõpeb. Mitmeaastaste programmide korral ei aegu asi mingil juhul enne programmi täielikku lõpetamist.

Menetluste[7] aegumistähtaeg katkeb, kui pädev asutus teatab kõnealusele isikule eiramisega seotud juurdluse või kohtumenetluse algatamisest. Aegumistähtaega hakatakse arvestama pärast iga katkestust uuesti.

Asi aegub lõplikult päeval, mil kahekordse aegumistähtajaga võrdne ajavahemik saab läbi, ilma et pädev asutus oleks määranud karistust, välja arvatud juhul, kui haldusmenetlus on peatatud vastavalt artikli 6 lõikele 1.

2. Halduskaristuse otsuse täitmiseks on aega kolm aastat. See ajavahemik algab lõpliku otsuse langetamise kuupäevast.

Katkemist ja peatamist reguleeritakse vastavate siseriikliku õiguse sätetega.

3. Liikmesriikidele jääb võimalus kohaldada käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatust pikemat ajavahemikku."

6 — Joonealune märkus puudutab vaid itaaliakeelset versiooni.
7 — Joonealune märkus puudutab vaid itaaliakeelset versiooni.

II. Asjaolud ja menetlus

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

11. Vaidlustatud kohtuotsuses kirjeldatakse vaidluse aluseks olevat faktilist raamistikku alljärgnevalt.

„11 1991. aasta oktoobris esitas äriühing José Martí Peix SA (edaspidi „hageja") kalandusega tegeleva Hispaania-Angola ühisettevõtte loomise projekti raames Hispaania ametiasutuste kaudu komisjonile määruse nr 4028/86 alusel taotluse ühenduse finantsabi saamiseks. See projekt nägi ette, et Portugali ettevõtja Iberpesca-Sociedades de Pesca Ltda ja Angola-poolne osanik Empromar N'Gunza annavad hageja loodud ühisettevõttele üle kolm kalalaeva: Pondal, Periloja ja Sonia Rosal.

12 Komisjon eraldas oma 16. detsembri 1991. aasta otsusega (edaspidi „maksmise otsus") eelmises punktis viidatud projektile (projekt SM/ESP/17/91, edaspidi „projekt") ühenduse finantsabi summas 1 349 550 eküü. [...]

13 Ühisettevõte nimetusega Ibermar Empresa de Pesca Ltda loodi ja registreeriti Luandas, Angolas 1992. aasta novembris. Detsembris 1992 registreeriti Luanda sadamas kolm nimetatud ühisettevõttele kuuluvat laeva.

[...]

15 18. mail 1993 sai komisjon Hispaania ametiasutuste vahendusel 10. mai 1993. aasta kuupäevaga taotluse maksta esimene osa abisummast. Taotlusele oli lisatud dokumendid ja tõendid, mis puudutasid ühisettevõtte loomist, laevade registreerimist Luanda sadamas, nende kustutamist ühenduse registrist ning nõutavate kalapüügilubade omandamist.

16 24. juunil 1993 maksis komisjon 80% abisummast.

17 20. mail 1994 esitas hageja Hispaania ametiasutustele taotluse ülejäänud abi-

summa saamiseks. Taotlusele oli lisatud esimene perioodiline aruanne, mis hõlmas tegevusperioodi 20. aprillist 1993 kuni 20. aprillini 1994. Aruandes oli muu hulgas toodud ära alljärgnev: „*Pondali uppumise* tõttu *20. juulil 1993* oleme pidanud muutma oma pikaajalisi eesmärke. [...]"

18 Komisjon [...] maksis ülejäänud abisumma 14. septembril 1994.

19 6. novembril 1995 saabus komisjoni teine, 19. juuni 1995. aasta kuupäevaga perioodiline aruanne, mis hõlmas tegevusperioodi 20. maist 1994 kuni 20. maini 1995. Selles aruandes mainiti *Pondali uppumist 20. juulil 1993* ning märgiti ära raskused laeva asendamisel, põhjuseks Angola ametiasutuste viivitus.

[...]

25 Kolmas perioodiline tegevusaruanne, mis hõlmas ajavahemikku 20. maist 1995 kuni 20. maini 1996, jõudis komisjoni septembris 1997. Aruandes oli kirjeldatud Angola-poolse osaniku käitumist, mis takistas normaalset kalapüüki. Märgiti, et viimased Angola kalalaadungid saabusid märtsis 1995 ning et eeltoodud käitumisest tulenevaid raskusi arvestades otsustasid ühendusepoolsed osanikud müüa oma osad ühisettevõttes Angola osanikule ning osta projekti kaasatud laevad tagasi. Aruandes märgiti, et pärast laevade tagasiostmist *andis hageja laevad üle ühte Nigeeria sadamasse, kuhu need jäid remonti kuni aastani 1996*" (kohtujuristi kursiivid).

Kohtueelne menetlus ja vaidlustatud otsus

12. Vaidlustatud kohtuotsusest tuleneb lisaks sellele, et komisjon teatas 26. juuli 1999. aasta kirjas hagejale ja Hispaania ametiasutustele oma kavatsusest vähendada kooskõlas määruse nr 4028/86 artikliga 44 esialgselt projektile eraldatud abisummat. Selline kavatsus põhines asjaolul, et „vastupidiselt nimetatud määruse ja määrusega nr 1956/91 kehtestatud nõuetele ei ole ühisettevõte kolme aasta jooksul püüdnud abisumma maksmise otsuses nimetatud kolmanda riigi kalavarusid". [8]

8 — Punkt 28.

13. Esitatud dokumentidest tulenes, et laev Pondal „tegutses *20. aprillist kuni 20. juulini 1993, mil ta uppus* — st kolm kuud," samas kui ühisettevõte kasutas laevu Periloja ja Sonia Rosal „Angola vetes ajavahemikus 20. aprillist 1993 kuni 20. aprillini 1994 ning 20. maist 1994 kuni 3. veebruarini 1995, st kuupäevani, mil hageja müüs oma osad nimetatud äriühingus, seega kokku 21 kuud". [9]

— tuletas meelde, et ta oli andnud „José Martí Peix SA-le [...] Angolas ühisettevõtte loomise projekti raames ühenduse finantsabi summas 1 349 550 eküüd seoses laevadega Pondal, Periloja ja Sonia Rosal (esimene põhjendus);

— tuvastas, et „laev Pondal [...] [uppus] 13. jaanuaril 1993" (neljas põhjendus);

14. 5. oktoobril 1999 esitas hageja komisjonile oma märkused selle kirja kohta ning esitas uusi dokumente.

— leidis, et abi saaja oli toime pannud jämeda eeskirjade eiramise, jättes komisjonile abisumma esimese osa maksmise taotluse esitamise ajal teatamata Pondali uppumisest ning väites seejärel esimeses aruandes, et nimetatud sündmus toimus 20. juulil 1993 (üheksas põhjendus);

15. Lisatud dokumentidest ilmnes, et tegelikult „[*uppus Pondal*] *13. jaanuaril 1993, mitte 20. juulil 1993*, nagu hageja oli seni kinnitanud". [10]

16. 19. märtsil 2001 tegi komisjon vaidlustatud otsuse, millega ta:

— leidis, et laevad Sonia Rosal ja Periloja „[lahkusid] Angolast ja [kustutati] Angola registrist 1995. aasta märtsis". Nimetatud laevad „ei tegutsenud aastatel 1995 ja 1996" ja nad viidi „ilma komisjoni eelneva nõusolekuta kindlaks määramata kuupäeval [üle] Kameruni" (viies põhjendus);

9 — Punkt 28. Kohtujuristi kursiiv.
10 — Punkt 32. Kohtujuristi kursiiv.

— vähendas seega antud abisummat 1 349 550 eküült 710 030 eurole ning kohustas abi saajat maksma komisjonile kolme kuu jooksul tagasi alusetult saadud 639 520 euro suuruse summa (artiklid 1 ja 2).

Menetlus Esimese Astme Kohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

17. 8. juunil 2001 esitatud hagiga palus äriühing José Martí Peix SA (edaspidi „Peix" või „hageja") Esimese Astme Kohtul tühistada abi vähendamise otsus. Sellisele taotlusele vaidles komisjon loomulikult vastu.

18. Vaidlustatud kohtuotsusest tulenevalt „viitas hageja [oma hagi toetuseks] neljale väitele", mis põhinesid i) otsuses viidatud asjaolude „aegumisel"; ii) „hoolsuskohustuse põhimõtte ja hea halduse tava rikkumisel"; iii) „kaalutlusveal ja määruse nr 4028/86 väärale tõlgendamisel" ja iv) „proportsionaalsuse põhimõtte rikkumisel". [11]

19. Käesoleva kohtuasja huvides rõhutaksin eelkõige hagi esimest väidet, millega hageja leidis, et „[vaidlustatud otsuse] vastuvõtmise hetkel olid abi vähendamise aluseks olevad asjaolud aegunud". [12]

20. Sellise etteheite hindamisel leidis Esimese Astme Kohus eelkõige, et „[m]ääruse nr 2988/95 [...] artikli 3 lõige 1 sätestab menetluste algatamiseks aegumistähtaja „neli aastat, alates eeskirjade eiramise toimepanekust", mis hõlmab „nii tahtlikuid ja hooletusest tulenevaid eiramisi, mis võivad järgneva artikli 5 kohaselt kaasa tuua halduskaristuse määramise, kui ka eeskirjade eiramisi, mis õigustavad ainuüksi nimetatud määruse artiklis 4 sätestatud haldusmeetmete võtmist". Esimese Astme kohus leidis siiski, et „[nimetatud tähtaeg] on kohaldatav käesolevas menetluses vaidluse all olevatele eeskirjade eiramistele". [13]

21. Eelnev tuvastatud, asus Esimese Astme Kohus kontrollima seda, kas laevaga Pondal ning laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduvad asjaolud olid tõepoolest aegunud.

22. Alustades laevast Pondal, meenutas Esimese Astme Kohus esiteks seda, et „vaidlustatud otsuses õigesti tuvastatud eeskirjade

11 — Punkt 44.

12 — Punkt 67.

13 — Punktid 78 ja 79.

eiramine seisnes selles, et esialgu varjas hageja [...] laevaõnnetuse toimumist ning hiljem teatas ebaõige kuupäeva". [14]

23. Esimese Astme Kohtu arvates kujutas selline käitumine endast „jätkuvat eeskirjade eiramist määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 teise lõigu tähenduses, kuna eiramistel oli identne objekt, nimelt rikkus hageja laevaõnnetusega seoses oma teavitamis- ja lojaalsuskohustust". [15]

24. Seetõttu „arvestat[i] aegumistähtaega [...] „päevast, mil eiramine lõp[pes],"" st „5. oktoobrist 1999," mil „hageja teavitas [esimest korda] komisjoni laevaõnnetuse täpsest kuupäevast, milleks oli 13. jaanuar 1993". [16]

25. Selliste järelduste alusel leidis Esimese Astme Kohus, et „[hageja] ei saa[nud] [...] seoses [...] laevaga [Pondal] vaidlustatud otsuses sedastatud asjaolude osas aegumistähtajale tugineda". [17]

26. Käsitledes seejärel laevu Periloja ja Sonia Rosal, kinnitas Esimese Astme Kohus esiteks, et „põhjendatud on vaidlustatud otsuses tuvastatud [nimetatud laevadega] seonduv eeskirjade eiramine", mis seisneb asjaolus, et need laevad „ei tegelenud kalapüügiga Angola vetes kolmeaastase ajavahemiku vältel vastupidiselt abi andmise otsuses kehtestatud tingimusele". [18]

27. Esimese Astme Kohtu arvates kujutas ka selline käitumine endast „jätkuvat eeskirjade eiramist määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 teise lõigu tähenduses, kuna need olid kestnud kuni 20. maini 1996, st kuupäevani, mis tähistab nimetatud ühingu kolmeaastase kohustusliku tegevusperioodi lõppu ning mil eeskirjade eiramine oli omandanud lõplikult vaidlustatud otsuses talle omistatud vormi, nimelt eespool nimetatud kahe laeva mittekasutamine Angola vetes viieteistkümne kuu jooksul eespool viidatud 36 järjestikusest kuust koosneva ajavahemiku jooksul". Ka sellisel juhul oli aegumistähtaeg seega hakanud kulgema ainuüksi päevast, „mil eiramine lõppes," st 20. maist 1996. [19]

28. Esimese Astme Kohus leidis seejärel, et 26. juuli 1999. aasta kiri, „milles [komisjon] teatas [hagejale] Periloja ja Sonia Rosali tegevusega seonduva eeskirjade eiramisega

14 — Punkt 81.
15 — Punkt 81.
16 — Punktid 81 ja 82.
17 — Punkt 82.
18 — Punkt 88.
19 — Punkt 91.

seotud abisumma vähendamise menetluse algatamisest", kujutas endast „aegumistähtaega katkestava[t] toimingu[t] määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 kolmanda lõigu tähenduses". [20]

29. Esimese Astme Kohus leidis, et „isegi kui väita määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimese lõigu sõnastuse põhjal, et selles ette nähtud nelja-aastast aegumistähtaega hakatakse jätkuva eeskirjade eiramise korral arvestama päevast, mil nimetatud eiramine lõppes, isegi kui pädev ametiasutus sai sellisest eiramisest teada alles hiljem, nagu käesolevas kohtuasjas, [siis] [...] 26. juuli 1999. aasta kirja saatmisega, mis toimus enne 20. mail 1996 kulgema hakanud nelja-aastase aegumistähtaja möödumist, katkestati aegumine ning see tõi kaasa uue nelja-aastase tähtaja kulgema hakkamise alates 26. juulist 1999". Seetõttu „[ei olnud] vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal [...] laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduv eeskirjade eiramine aegunud". [21]

30. Eespool toodud järelduste alusel lükkas Esimese Astme Kohus tagasi aegumist puudutava väite. Seega pärast teiste esitatud väidete põhjendamatuteks tunnistamist jättis Esimese Astme Kohus hagi rahuldamata ja mõistis kohtukulud välja hagejalt.

20 — Punkt 93.
21 — Punkt 94.

Menetlus Euroopa Kohtus

31. 22. mail 2003 esitatud kaebuses palus Peix Euroopa Kohtul tunnistada apellatsioonkaebus vastuvõetavaks, tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja mõista mõlema kohtuastme kohtukulud välja komisjonilt.

32. Sellisele nõudele vaidles vastu komisjon, esitades vastuse apellatsioonkaebusele Euroopa Kohtu kodukorra artikli 115 alusel.

33. Pooled kuulati üksteise järel ära 10. juuni 2004. aasta kohtuistungil.

III. Õiguslik analüüs

34. Apellatsioonkaebuse toetuseks esitab Peix üheainsa väite määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 teise lõigu rikkumise kohta, mis tuleneb mõiste „jätkuv" eeskirjade eiramine ekslikust tõlgendamisest.

35. Seda väidet põhjendades tegi hageja vahet laevaga Pondal ja laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduvatel eeskirjade eiramistel. Seda tegi ka komisjon oma vastuses apellatsioonkaebusele. Seetõttu järgin ka mina oma analüüsis ettepaneku selguse huvides sellist jaotust.

Laevaga Pondal seonduva eeskirjade eiramise „jätkuv" olemus

36. Hageja väidab, et Esimese Astme Kohus on eksinud, lugedes laevaga Pondal seonduva eeskirjade eiramise jätkuvaks. Tema arvates on ühenduse abi saaja poolt eksliku teabe edastamise puhul tegemist ühekordse eeskirjade eiramisega, mis lõppeb hetkel, mil teave komisjonile edastatakse, mitte hiljem, kui komisjon teabe ebaõigsuse avastab, nagu Esimese Astme Kohus tema arvates ütleb.

37. Peix'i arvates rikub Esimese Astme Kohtu tõlgendus lisaks sellele, et see on vastuolus Euroopa Kohtu praktikaga, mida ma allpool käsitlen (vt allpool punkt 48), ka õiguskindluse põhimõtet, mida just aegumist puudutavad õigusnormid tagavad. Kui aegumine hakkab kulgema alles hetkest, mil komisjon eeskirjade eiramise avastab, siis pikeneks seadusandja sätestatud tähtajad määramatult, sest tuleks oodata, kuni komisjon kontrollib talle esitatud teabe õigsust.

38. Lõpetuseks leiab hageja, et vaidlustatud otsus on vastuoluline. Hageja väitel tunnistas Esimese Astme Kohus punktis 94, viidates laevadele Periloja ja Sonia Rosal, et aegumine võib hakata kulgema ka siis, kui pädev ametiasutus ei ole teadlik ettevõtjapoolsest eeskirjade eiramisest.

39. Kohaldades sellist lähenemist käesolevale kohtuasjale, väidab Peix, et aegumise *dies a quo* tuleb määrata 20. maile 1994, mil hageja teavitas komisjoni Pondali uppumisest, ja mitte — nagu otsustas Esimese Astme Kohus — 5. oktoobrile 1999, mil komisjon avastas tegeliku sündmuse toimumise kuupäeva.

40. Hageja ütluste kohaselt saadeti 26. juuli 1999. aasta kiri, millega komisjon teavitas hagejat abi vähendamise menetluse algatamisest, seetõttu pärast nelja-aastase tähtaja möödumist ning see on seetõttu tühine, nagu on järelikult tühine ka hilisem abi vähendamise otsus, mis põhineb nimetatud kirja vahendusel saadud teabel.

41. Komisjoni järeldus on vastupidine, ta rõhutab, et Peix'i-poolne lojaalse teabe andmise kohustuse rikkumine ei lõppenud mitte 20. mail 1994 seoses esimese ebaõige teabega Pondali uppumise kohta, vaid jätkus, nagu Esimese Astme Kohus õigesti otsustas, 5. oktoobrini 1999, st kuni nimetatud uppumise tegeliku kuupäeva avaldamiseni hageja poolt, kes lõpetas seeläbi eeskirjade eiramise. Komisjoni arvates ei rikkunud Esimese Astme Kohus, lugedes nimetatud eeskirjade eiramise jätkuvaks, seega õiguskindluse põhimõtet ega teinud Euroopa Kohtu praktikast lahknevat otsust.

42. Mis aga puudutab 26. juuli 1999. aasta kirja väidetavat tühisust, siis viitab komisjon eelkõige sellise väite vastuvõetamatusele, kuna see esitati esimest korda apellatsioonimenetluses Euroopa Kohtus. Lisaks sellele on nimetatud väide komisjoni arvates põhjendamata, sest kõnealune kiri saadeti enne 5. oktoobril 1999 kulgema hakanud neljaaastase tähtaja lõppu.

43. Enne selliste seisukohtade hindamist pean esiteks meenutama, et vaidlustatud kohtuotsuse kohaselt:

— 18. mail 1993 komisjonini jõudnud taotlus maksta esimene osa abisummast ei sisaldanud ühtegi viidet Pondali uppumise kohta, vaatamata sellele, et see oli toimunud *13. jaanuaril 1993*;

— Peix'i poolt 20. mail 1994 esitatud esimese perioodilise aruande kohaselt „uppus Pondal *20. juulil 1993*";

— sama teave kordus 19. juuni 1995. aasta teises aruandes, mis tuletas uuesti meelde, et „Pondal [uppus] *20. juulil 1993*";

— alles 5. oktoobril 1999 esitas Peix dokumendid, millest tulenes, et tegelikult „[uppus Pondal] *13. jaanuaril 1993, mitte 20. juulil 1993*" [22].

44. Eelnev sedastatud, ütlen kohe, et minu arvates luges Esimese Astme Kohus õigesti „jätkuvaks" eeskirjade eiramiseks Peix'i kui ühenduse abi saaja kohustuse esitada ühisettevõttele eraldatud „vahendite eesmärgi-

22 — Punktid 15–32. Kohtujuristi kursiiv.

pärase kasutamise kontrolli võimaluse tagamiseks komisjonile usaldusväärset teavet, mis ei vii komisjoni eksitusse" rikkumise. [23]

45. Peix rikkus eespool viidatud kohustust korduvate tegudega (laevahuku toimumise vale kuupäeva esitamine) ja eelkõige tegevusetusega (laevahuku toimumise tegeliku kuupäeva esitamata jätmine), mis algasid juba enne seda, kui ühisettevõte alustas kalapüüki Angolas, ja mis jätkusid 5. oktoobrini 1999, st kuni hageja esitas dokumendid, millest tulenes Pondali uppumise täpne kuupäev. Seega lõppes eeskirjade eiramine alles sel kuupäeval ja hakkas kulgema nelja-aastane tähtaeg määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 teise taande kohaselt.

46. Lisaks sellele arvan, et hageja argumendid ei sea kahtluse alla sellist järeldust.

47. Esiteks ei tundu mulle asjakohane hageja viide kohtuotsusele Strawson. [24]

48. Nimetatud kohtuasjas oli raskusi selle tuvastamisega, kas ametiasutus, kes oli 1997. aastal läbiviidud kontrolli käigus avastanud mitu aastatel 1993–1997 toime pandud eeskirjade eiramist, võis karistada vaid kontrolli läbiviimise aastal toimepandud eeskirjade eiramise või ka kontrollile eelnevatel aastatel toimepandud eeskirjade eiramise eest.

49. Euroopa Kohus leidis selle küsimuse osas, et pädevatel ametiasutustel on õigus määrata karistusi ka eeskirjade eiramiste eest, „mis on toime pandud sellele aastale, mil nimetatud eeskirjade eiramine avastati, eelnevatel aastatel [seda siiski] tingimusel, et peetakse kinni määruses nr 2988/95 ette nähtud aegumistähtaegadest". [25]

50. Euroopa Kohus piirdus seega täpsustusega, et ametiasutuse õigus määrata karistusi on ajaliselt piiratud eespool viidatud neljaaastase aegumistähtajaga. Euroopa Kohus ei avaldanud seevastu arvamust kõnealuse mõiste „jätkuv" eeskirjade eiramine kohta. Nagu komisjon õigesti rõhutas, ei olnud selles kohtuasjas seisukohavõtt nimetatud küsimuses vajalik, sest kõik ettevõtjale ette heidetavad teod olid toime pandud aastatel 1993–1997 (kontrolli läbiviimise aasta) ja jäid seega määruses nr 2988/95 ette nähtud neljast aastast lühema ajavahemiku piiridesse.

23 — 24. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-500/99 P: Conserve Italia v. komisjon (EKL 2002, lk I-867, punkt 100).

24 — 19. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-304/00: Strawson (EKL 2002, lk I-10737).

25 — Eespool viidatud kohtuaotsus Strawson, punkt 52.

51. Vastu ei saa vaielda ka sellele, et aegumise arvestamine päevast, mil ühenduse abi saaja täidab oma lojaalse teabe andmise kohustuse ja lõpetab seeläbi eeskirjade eiramise, kahjustab igale aegumistähtajale omast „õiguskindluse tagamise ülesannet". [26]

52. Nagu komisjon õigesti märkis, on *dies a quo* määramine hetkele, mil eeskirjade eiramine lõppeb, lisaks sellele, et see on määruses nr 2988/95 selgesõnaliselt ette nähtud, ka kooskõlas nimetatud ülesandega.

53. Minu arvates kaitseb kõnealune põhimõte eraisikuid, kes on rikkunud ühenduse õigusest tulenevat kohustust, vaid siis, kui rikkumine on lõppenud, ja mitte siis, kui rikkumine kestab. Nagu komisjon õigesti märkis, peab abi saaja seega otsustama, kas ta jätkab rikkumist ning riskib kontrolliasutuse sekkumisperioodi pikenemisega või vastupidi — täidab oma lojaalsus- ja teavitamiskohustust, olles seeläbi kindel, et tema vastu ei saa võtta ühtegi meedet ega määrata talle karistust pärast nelja-aastase tähtaja möödumist.

54. Nagu teada, on nimetatud põhimõte lisaks sellele kehtestatud eraisikute kaitseks eesmärgiga vältida võimalust „komisjonil oma volituste teostamist lõpmatuseni edasi lükata". [27] See eeldab aga ilmselt seda, et komisjonil on olnud võimalik selliseid volitusi teostada; mis aga ei ole võimalik olukorras, kus ühenduse abi saajad, ühte oma konkreetsetest kohustustest rikkudes esitavad ebausaldusväärset või igal juhul institutsioone rahastavate projektide oluliste elementide osas eksitusse viivat teavet.

55. Lõpetuseks, mis puudutab vaidlustatud kohtuotsuse väidetavat vastuolulisust, sest selle lähenemisviis laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduvates punktides on erinev, siis ma seletan alljärgnevalt, et sellist vastuolu ei ole (vt allpool punkt 66 jj).

56. Eespool toodud põhjustel leian, et lugedes laevaga Pondal seonduvad asjaolud „jätkuvaks" eeskirjade eiramiseks ja määrates

26 — Vt Euroopa Kohtu 15. juuli 1970. aasta otsus kohtuasjas 41/69: ACF Chemiefarma *v.* komisjon (EKL 1970, lk 661, punkt 19); Esimese Astme Kohtu 17. oktoobri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-26/89: De Compte *v.* parlament (EKL 1991, lk II-781, punkt 68); Esimese Astme Kohtu 15. septembri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-126/96 ja T-127/96: BFM ja EFIM *v.* komisjon (EKL 1998, lk II-3437, punkt 67) ja Esimese Astme Kohtu 17. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-137/01: Neuss *v.* komisjon (EKL 2003, lk II-3103, punkt 123).

27 — Vt 14. juuli 1972. aasta otsus kohtuasjas 52/69: Geigy *v.* komisjon (EKL 1972, lk 787, punktid 20 ja 21); 24. septembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck SpA ja Acciaierie di Bolzano SpA *v.* komisjon (EKL 2002, lk I-7869, punkt 140) ja 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-298/00 P: Itaalia *v.* komisjon (EKL 2004, lk I-4087, punkt 90).

seetõttu aegumise *dies a quo* 5. novembrile 1999, mil nimetatud eeskirjade eiramine lõppes, ei ole Esimese Astme Kohus rikkunud määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 teist lõiku.

57. Seetõttu, ilma et oleks vajalik teha otsust väite vastuvõetavuse kohta, leian, et hageja etteheide komisjoni 26. juuli 1999. aasta kirja eeldatava tühisuse kohta on selgelt põhjendamata. Vastupidiselt hageja väidetele ei saadetud seda kirja pärast aegumistähtaja lõppu, vaid hoopis enne aegumistähtaja kulgema hakkamist.

58. Laevaga Pondal seonduv väide tuleb seega tagasi lükata.

Laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduva eeskirjade eiramise jätkuv olemus

59. Hageja väitel on laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduv eeskirjade eiramine ühekordne, mitte jätkuv, nagu leidis Esimese Astme Kohus, sest eeskirjade eiramine lõppes nimetatud laevade eemaldamisega Angola vetest 1995. aasta veebruaris. Peix viitab lisaks vaidlustatud otsuse vastuolulisusele, väites uuesti, et käsitledes seoses laevaga Pondal antud hinnangut, tunnistas Esimese Astme Kohus punktis 94, et aegumine võib hakata kulgema ka siis, kui pädev ametiasutus ei ole teadlik ettevõtjapoolsest eeskirjade eiramisest.

60. Komisjon on seevastu erineval arvamusel; ta leiab, et Peix'i poolne eeskirjade eiramine, mis seisneb kõnealuste laevade üleviimises Kameruni, ilma et selleks oleks eelnevalt taotletud luba, ning selles, et need laevad ei tegelenud Angola vetes aastatel 1995 ja 1996 kalapüügiga, on jätkuv, kestes kogu selle aja jooksul, mil laevad Angolas ei tegutsenud.

61. Omalt poolt pean tunnistama, et selle küsimuse osas ei ole Esimese Astme Kohtu otsus päris selge. Laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduvate eeskirjade eiramiste tuvastamisel ja määratlemisel järgib Esimese Astme Kohus pisut veidrat loogikat.

62. Esimese Astme Kohus:

— leiab esiteks, keskendudes ainuüksi ühele komisjoni poolt vaidlustatud otsu-

ses tuvastatud rikkumistest (viies põhjendus, vt eespool punkt 17), et „laevad Periloja ja Sonia Rosal ei tegutsenud Angola vetes kolmeaastase ajavahemiku vältel vastupidiselt abi andmise otsuses kehtestatud tingimusele" (punkt 88);

63. Nagu ma ütlesin, ei vaidlusta hageja Esimese Astme Kohtu poolset eeskirjade eiramise tuvastamist (st kalapüügiga mittetegelemine Angola vetes kolmeaastase kohustusliku tegevusperioodi jooksul), vaid ainuüksi nimetatud eeskirjade eiramise määratlemist jätkuvana.

— rõhutab teiseks, et mainitud rikkumist tuleb käsitleda kui jätkuvat eeskirjade eiramist ja et see eeskirjade eiramine lõppes alles 20. mail 1996, mis tähistab kolmeaastase kohustusliku tegevusperioodi lõppu Angolas (punkt 91);

64. Sellist etteheidet ei saa minu arvates pidada vastuvõetavaks. Nagu Esimese Astme Kohus õigesti otsustas, algas nimetatud eeskirjade eiramine 1995. aasta veebruaris, mil kõnealused laevad lahkusid Angolast, ja jätkus kahtlemata 20. maini 1996, mil lõppes kohustuslik kalapüügiperiood nimetatud riigis. Peix ei rikkunud seega ühekordselt punktuaalset kohustust, vaid jättis jätkuvalt täitmata kohustuse, mida ta oleks pidanud viidatud kuupäevani järgima.

— leiab seega hüpoteetiliselt, et *„isegi kui väita* [...], *et* [...] nelja-aastast aegumistähtaega hakatakse jätkuva eeskirjade eiramise korral arvestama päevast, mil nimetatud eiramine lõppes, isegi kui pädev ametiasutus sai sellisest eiramisest teada alles hiljem, nagu käesolevas kohtuasjas,"[28] ei oleks nelja-aastane tähtaeg lõppenud 26. juuli 1999. aasta aegumist katkestava toimingu olemasolu tõttu (punkt 94).

65. Minu arvates tuleb tagasi lükata ka etteheide vaidlustatud otsuse vastuolulisuse kohta. Mulle tundub, et Esimese Astme Kohus tahtis — ehkki mõnevõrra ebaõnnestunud lausega — punktis 94 lihtsalt rõhutada seda, et isegi siis, kui ta sooviks määratleda *dies a quo* hagejale soodsamal moel, ehk mõnele komisjoni teavitamisele — tänu millele viimane sai teada laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduvatest asjaoludest — eelnevale ajahetkele, ei oleks asjaolud ikkagi aegunud komisjoni aegumist katkestava toimingu tõttu.

28 — Kohtujuristi kursiiv.

66. Tegemist on seega täiesti hüpoteetilisel moel otsusesse lisatud järeldusega, millega ei soovita vastu rääkida teistele otsuse punktidele, kus Esimese Astme Kohus seoses laevaga Pondal selgelt ütleb, et kui ühenduse abi saaja rikub lojaalse teabe andmise kohustust, siis hakkab aegumine kulgema hetkest, mil abi saaja teavitab komisjoni nõuetekohaselt ilmnenud asjaoludest, mis mõjutavad rahastatava projekti olulisi elemente.

67. Minu arvates toetavad teatud aegumist puudutavatele punktidele järgnevad vaidlustatud otsuse osad siinkohal soovitatud viisi otsuse mõistmiseks.

68. Proportsionaalsuse põhimõtte rikkumise kohta käiva etteheitega seonduvas osas rõhutab Esimese Astme Kohus selgemalt seda, et seoses laevadega Periloja ja Sonia Rosal pani Peix toime „jämedaid rikkumisi selliste olulise tähtsusega kohustuste osas, mis on vajalikud ühenduse kalapüügivaldkonna finantsabi süsteemi toimimiseks," mis ei seisnenud ainuüksi „Angola kalavarude püüdmata jätmises kõnealuse kahe laeva poolt kolmeaastase perioodi vältel," vaid ka selles, et „hageja varjas umbes kahe aasta jooksul asjaolu, et nimetatud laevad olid Angola vetest lahkunud". [29] „[A]lles kolmandas perioodilises tegevusaruandes, mis saadeti komisjonile 1997. aasta septembris, märkis hageja selgelt, et viimased Angola kalalaadungid saabusid märtsis 1995 [...] ning et [...] hageja [andis] laevad üle ühte Nigeeria sadamasse, kuhu need jäid remonti kuni aastani 1996." [30]

69. Vaatamata sellele, et Esimese Astme Kohtu põhjendused laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduva eeskirjade eiramise „jätkuvana" määratlemise kohta on veidrad ja ainuüksi hüpoteetilised, leian siiski, et need ei ole vastuolus vaidlustatud otsuse punktidega, mis seonduvad laevaga Pondal.

70. Eespool toodud põhjustel leian seega, et esitatud väide tuleb tagasi lükata ka laevadega Periloja ja Sonia Rosal seonduvas.

Lõplik järeldus

71. Kuna ma leian, et Peix'i hagi ainus väide ei ole põhjendatud, siis ei ole minu arvates vajalik analüüsida komisjoni poolt teise

29 — Punkt 130.

30 — Punkt 128.

võimalusena esitatud märkusi selle kohta, et määruse nr 2988/95 artiklis 3 ette nähtud aegumistähtaega ei saa kohaldada alusetult saadud summa tagastamise meetmetele ja aegumise katkemise kohta 26. veebruari 1998. aastal Hispaania ametiasutuste poolt kirja saatmise tõttu.

72. Kokkuvõttes teen Euroopa Kohtule ettepaneku jätta apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata.

IV. Kohtukulud

73. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel, mida kohaldatakse kodukorra artikli 118 alusel ka menetluses olevate apellatsioonkaebuste suhtes, ja arvestades järeldusega, et hagi tuleb jätta rahuldamata, leian, et kohtukulud tuleb välja mõista Peix'ilt.

V. Ettepanek

74. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa kohtule ettepaneku langetada järgmine otsus:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata,

— mõista kohtukulud välja José Martí Peix SA-lt.